

Náša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 26.

V Ljubljani, dné 8. junija 1906.

Letnik I.

Dan slavlja in dela.

Ljubno, Štajersko, 4. junija.

Brr! Poročilo. Shod. Dopis na prvem mestu. Hitro listati naprej, če ni kaj važnejšega. Pa le počasi! prijatelj. Ni dovoli, da čujemo le glas domačega zvona. Včasih je pa le potrebno, da pohitimo med brate in delavce v drugih deželah.

Gorenjski vlak je odbrizgal na Binkoštno soboto in odpeljal čez Koroško na zeleno Štajersko vašega poročevalca. Med potjo dež, vihar, sneg tje do koroških Glinj. No, nadaljnja pot je bila že bolj aprilova, do Glinj pa decembrsko mrzla. Tudi nekaj za Ljubljančana, da mu ljubljanske megle navajene ude pretresa v juniju decembrski mraz.

* * *

Ljubno, središče štajerske industrije. Rudniki, tvornice, višja rudarsko-gozdarska šola. Prebivalci ljubenski večinoma slovenski delavci, zaničevana, teptana, izsesavana, nezdržena, od vsega sveta zapuščen bitja. Mesto popolnoma vsenemški značaj! Pa pustimo to.

A težko pa le dě človeku, navajenemu, da živi in trpi s slovenskim delavstvom, ko vidi tako veliko število nezdrženih in žalibog nezavednih slovenskih delavcev v tujini. Potaplajo se v rdečem, mednarodnem morju, ki jih pa le ponemčuje. V daljnji Nemčiji so blaga nemška srca, ki skrbe za slovenskega delavca. Tu jih ni, kar jih pa je, so osamljena in brez priganjalne sile. In ki se zanimajo zanj, ga izkoriščajo. Oni pa, ki mu žele dobro, se pa boje. Oziri, stari greh, krščansko mislečih delavskih prijateljev. Prav, da slovenski delavci na krščansko-socialnem temenu ne poznajo teh malenkostnih oziriv niti tistike, ki

pa izvirajo večinoma le iz strahu. So sicer tudi med nami taki doma, samo le malo jih je še, pa še ti naj izginejo. Nekrologi pa nobenemu ne škodujejo; tudi ničlam ne.

Pa ničasa in tudi sredstev ne, da bi v teh kratkih urah rešil in združil po Zgornje Štajerskem kdo raztresene tisoče in tisoče, dadesettisoče slovenskih delavcev po rudnikih, tvornicah, gozdih, železnicah, delavnica . . . Časa ni, sredstev ni!

* * *

Deseto zborovanje krščanskih delavcev graške škofije.

Pa le ne mislite, zdaj pa sledi natančen opis govorov in vseh okoliščin pri zborovanju lepo po starih izvoženih potih časnikarskega poročevalca. Zanalasč ne. Čemu bi li tako, kakor da pišem kak uradni zapisnik o kakem umoru, poročal o tem shodu in pripovedoval seveda, kako so konstatirali sklepčnost, vložili predsedstvo, no in pa zažigali kadilo nama gostoma. Bila sva namreč »dva tujca« na zborovanju v Ljubnem. Zastopnik dunajske krščanske socialne organizacije in pa zastopnik »Kršč. soc. zveze«, Vaš poročevalec. Oba sva tudi govorila, saj jezicek ob takih prilikah med brati po srcu itak ne more mirovati. Dunajčan je govoril precej, no, največ o organizaciji seveda. Je dobro izpeljal svojo nalogo. Vaš poročevalec je nekoliko opisal delovanje slovenskega združenega delavstva, opisal nekoliko naše ljube prijatelje z rdečimi ovrtnicami pa priporočal, naj se sosedno nam delavstvo razvija samostojno. Sploh pa ob takih prilikah tujec najboljše stori, da poslušča in se uči in pa primerja razmere drugod z domačimi.

Pa dasi sem rekel, da nočem poročati, kakor da pišem kak sodnijski zapisnik, zdaj

pa le sledi nekaj podobnega. Pa le pazno berite tudi te suhoparnosti.

Izmed 44 v »Zvezi« kat. in kršč. delavskih društev graške škofije se nahajajočih društev je odposlalo 59 zastopnikov 38 društev. Pozdravila sta zastopnike organiziranega zgornještajerskega krščansko-socialnega delavstva dr. Hemala v imenu dunajskega in Moškerc (Ljubljana) v imenu slovensko-krščansko-socialnega delavstva.

Nato je poročal delavski tajnik Fischer o delovanju »Zveze«. Ker je »Náša Moč« že itak priobčila v svoji zadnji številki nekaj podatkov o organizaciji, pripomnim za danes le, da je tajništvo posredovalo v več slučajih za izboljšanje delavskega stanja. V ostrih besedah je grajal govornik nastop nasilne socialne demokracije, ki prireja stavke, da lovi gimpeline.

Iz Fischerjevega poročila je razvidel poročevalec, da vodijo naši štajerski sosede natančno statistiko o tem, kar store. Prav to. Se potem saj lahko postavijo pred svetom. Bi tudi nam nič ne škodovalo, če bi se nekoliko več gledalo na to, da dobimo številke, ki dokazujejo bolj, nego vse drugo, če dela delavsko društvo ali pa spi liki medved v zimskem brlogu.

Najbolj je pa Vašega poročevalca zanimala razprava, pri kateri se je šlo, da morajo imeti vsi člani »Zvezinih« društev naročen list »Der Arbeiter«, ki je namenjen krščansko-socialnemu delavstvu graške škofije. Preklali so se, da je veselilo Vašega poročevalca. Kar 24 delavskih govornikov je govorilo o vprašanju. Končno so pa le sklenili, da morajo biti vsi delavci, ki so po k. s. delavskih društvih tudi naročniki »Arbeiterja«.

Ta sklep mi je bil nad vse všeč. Zagotovili so obstanek listu in s tem bo napredovala tudi smisel.

I. Cankar.

Proletarske povesti.

2.

Umetnost.

O velika umetnost, klanjajo se ti naša srca, ker nas dvigaš iz revščine in bede in nam pričaraš novo življenje, polno lepe sreče in prijetne zadovoljnosti!

Bila je šivilja in je imela tri slabe lastnosti: bila je revna, zaljubljena in življenja žejna. Revščina je slaba lastnost. Zato vam priporočam, vsem vam revnim ljudem, da se je kmalu otresete in odvadite, boste videli, da bo potem bolje. Jaz sem star 35 let in ravno toliko let se skušam otresti te slabe lastnosti, a do zdaj se je nisem še in tudi nimam lepega upanja, da se je bom. Vendar pa vam priporočam, da vi to kmalu storite, ker je revščina tudi silno nadležna lastnost, kakor je skušala tudi šivilja Tina. Delala je namreč že dve noči zapovrstjo, da so se ji pokazali črni kolobarji pod očmi in da je njen drobn obraz postal še bolj bled in droban. Vrhu tega je

bila tudi zaljubljena in sicer z ljubeznijo, ki jo mora vsak razsoden človek obsojati. Vedela je namreč, da nič nima in da tudi ne bo nikdar ničesar imela, in ravno tako je vedela, da njen France nič nima in da ne bo nikoli ničesar imel. Tudi to je vedela, da bo potem, ko se vzameta, še huje; pridejo otroci in stara leta in skrb za bodočnost. Zato bi vsak razsoden človek sodil, če le količkaj pozna tega bednega življenja tek, da s tako ljubeznijo ni nič. Ona pa je mislila, da je nekaj s tako ljubeznijo, in to je bila njena druga napaka. Tretja njena napaka pa je bila ta, da je bila življenja žejna. To je gotovo najbolj obsojanja vredna napaka, ker mi nismo zato na svetu, da bi bili veseli in zadovoljni: to je namreč prijetno in kratkočasno opravilo drugih, zlasti več ali manj bogatih ljudi.

Ta njena želja po lepem in zanimivem življenju je bila tolika, da se je zmenila s Francetom, da pojmeta v nedeljo h koncertu. Zato je delala dve noči zapovrstjo, da so se ji pokazali kolobarji pod očmi, bluz pa še ni bila gotova. Manjkalo ji je namreč podlage. Toda oblekla jo je tudi tako brez podlage, ker je podlaga spodaj in se ne vidi,

da manjka, zlasti če je od zunaj vse lepo in pravilno narejeno. Tako je oblekla Tina v nedeljo zvečer novo bluzo brez podlage in šla sta s Francetom h koncertu.

Da pa vidite in jasno spoznate, kako lepa reč je koncert, vam bom natanko povedal, kaj je takrat Tina vse mislila in videla.

Tina stopi v dvorano in takoj je zapačila, da je notri zelo lepo. Luči toliko — deset solnc so pribili k stropu in Tina je precej pomislila, da ni noben spomladni dan lepši in jasnejši. V dvorani prijetna gorkota — naenkrat poboža človeka, če pride od zunaj, in nasmehnit se mora, če ima še tako žalostno in pusto srce, tako mehka je ta gorkota. In prijeten vonj objema vse te bele vratove in visoke frizure in srečne, vesele oči, kakor bi človek naslonil trudno glavo na blazino vijolic in lepo zaspal, vijolice pa bi cel čas dehtele.

Tina je sedla na desno stran zraven Franceta. Pogledala ga je in je videla, da je France silno lep fant, veliko lepši kakor navadno. A tudi Tina je bila tisti večer lepša kot vse druge dni svojega življenja. Zakaj lepo se ji je podala nova bluz in ko-

Pa sem nekoliko pomislil na naše razmere. Hm. Naj li molčim? Ali naj pa odkrito povem, kar mislim. Nič, kar na srcu, bodi na jeziku. Tam v nemškem Ljubnu sklenejo, da mora imeti vsak delavec list, ki stane vse leto 5 kron, pri nas se pa na to še ne misli ne. Je že res, da je težak vsak začetek, pa več kakor se stori, bi naši delavci pa delavke tudi lahko storili in storile za razširjenje lista »Naše Moči«. Sam dobro vem in poznam naše ljudi, vem tudi, da brez vednega dreganja se pozabi na dolžnost, ki jo je prevzelo delavstvo, ko je sklenilo, da začne z izdajo »Naše Moči«. Naročnikov je precej, to naglašam. Več kakor smo pričakovali ob ustanovitvi. Posamezne naše organizacije pa le niso držale povsod svoje besede in kar so obljubile. Ravno take, ki vedno upijejo, kaj vse store. Trdnjave naše imajo po lenobi nesorazmerno malo naročnikov. Že vem, da pride list v roke vsega delavstva, ampak pri delavskih listih, samostojnih, navezanih na lastno moč, bi se moralo izpeljati načelo, da ima list naročen vsak delavec, vsaka delavka. Vsled 3 kron na leto ne bo nihče ubožal. Zapravite jih, če greste trikrat zmerno v gostilno. Obetal se je po 500 naročnikov v nekem kraju pa jih je komaj 200. Po nekaterih delavnicah pa še pada število naročnikov. Lepa zavednost, še lepša pa grda lenoba in naš stari greh: brezbržnost, kjer se gre za lastne koristi. Pa brez zamere. Kdor pa zameri odkriti besedi, naj pa dobi 50 naročnikov »Naši Moči«, pa bova zopet prijatelja.

Zdaj pa dovolj. Naučil sem se v Ljubnu tole: Več imamo združenih delavcev mi, kakor jih imajo naši štajerski nemški bratje. V eni stvari so pred nami. Združujejo in izobrazijo tudi delavsko mladino, o čemur se pri nas vedno govori pa skoro nič ne stori. Organiziranih imajo pa le malo delavk. Tudi gospodarskih delavskih zadrug nimajo. Pa le nismo zadnji! Pota mi ni bilo žal. Saj človeku tako dobro dé, ko vidi, da nismo sami. Delo štajerskih bratov naših vlij nam novega poguma v boju za združenje našega delavstva. Povsod naprej, nikjer nazaj! Zaostati ne smemo za drugimi!

Med brati in sestrami.

Iz Vevč. Kakor je bilo že večkrat v »Naši moči« rečeno, da bi bilo treba marsikak zakon glede delavcev spremeniti, je tudi brez dvojbe zavarovalnica zoper nezgode ena nujnih stvari, ki mora priti do boljših razmer, ker to je gotovo, da ta zavod ne zadostuje. Le poglejmo slučaj v naši tovarni. Dne 16. decembra 1904 je bil poškodovan delavec pri delu tako hudo, da je v par urah umrl. Zavarovalnica je pa to stvar rešila še le v Trstu dné 4. aprila 1905.

lobarji so izginili izpod oči in blede lica so prav nalahko zardela, tako da niso bile ne preveč blede in ne preveč rdeče, kar pa vsi veste, da je najlepše. Tedaj je prišel mlad gospod in je sedel na desno stran zraven Tine. Mladí gospod se je nasmehnil in se priklonil Tini, da je zardela in se nasmehnila iz nerodne zadrege. Nato se je Tina malo nagnila na levo stran, da se je z ramo dotikala Franceta, in ravno v tistem trenutku se je pričel koncert.

Najprej vse gosli tiho in skrivnostno, kot bi prihajali glasovi z nebes. Tini je šinil mraz po celem telesu in oči so se ji same napol zaprle in skoro ni vedela, kje je in kako se ji godi. Slišala je samo melike in otožne glasove, in videla visoke, bele vrtove in čutila vonj obleke in bogatih las vsega tega lepega sveta okoli nje. V tistem trenutku se je še bolj naslonila na Franceta in je bila srečna. Kajti videla je, kako življenje čaka tudi njo.

Njo čaka namreč takole življenje: Omožila se je s Francetom in dobro se jima godi. Ona ne šiva več, ker je šivanje mučna in dolgočasna reč. vrhu tega pa še celo škodljiva. Sedaj dela po hiši in dobro ji gre vse

Kaj naj bi bila vdova s tremi otroci počela toliko časa, ko bi ne bilo tovarniško vodstvo te sirote podpiralo. Omeniti moram, da je tovarniško vodstvo takoj pomagalo. Po prošnji vodstva je bilo vdovi dovoljeno od upravnega sveta na Dunaju 50 kron za božične praznike in ves čas, dokler ni bilo pri zavarovalnici določeno, koliko dobi ta vdova, je v tovarni dobivala celo plačo, kar je popred mož zaslužil. Tudi se ji je obljubilo, da dobi delo, kadar hoče priti delat in poleg tega tudi stanovanje, kadar bo kakšno prazno. Toliko tovarna, sedaj pa poglejmo kaj je z zavarovalnico. Ta je odločila kakor to določa zakon. Mati, oziroma vdova, dobi 20% od letnega zaslužka in za vsakega otroka 15% letnega očetovega zaslužka. To določa zakon in tako je bilo. Do tukaj je navidezno še primerno dobro, če izračunamo, da dobi mati 20 vinarjev od zaslužene krone, otroci pa po 15 vinarjev, torej 4 otroci 60 vinarjev in 20 vinarjev od matere je 80 vinarjev. Mož je zaslužil dve kroni 20 vinarjev, torej bi dobila družina 1 K 76 v. Paragraf tega zakona pa pravi nadalje, ako bi pa ta skupna svota znašala več kakor 50 odstotkov letnega zaslužka, se pa to, kar je več ne izplača. Tako je bilo preračunano, da je zgoraj omenjeni delavec zaslužil na leto 660 K in vdova dobi po določilu od 4. aprila 1905 polovico, to je 330 K. Ako bi pa vdova imela dva otroka, bi dobila dvakrat po 15 odstotkov in zase 20 odstotkov, to je skupaj 50 odstotkov, ker je pa vdova s tremi otroci, dobi pa tudi le 50 odstotkov. To se je mesečno razdelilo in mati dobi mesečno 8 K 45 v., njeni trije otroci po 6 K 35 v., to znaša na mesec, čuite, celih 27 K 50 v. Sedaj naj pa 4 osebe živé ali pa umró, to ni nobenemu nič mar, zakon to določa, potem je pa seveda vse pravično, zoper to ne more nobeden nič. Ko je bil pa 6. julija 1905 rojen tisti četrti otrok, so se pa hitro dobili svetovalci. Pri tem bodi mimogrede omenjeno, da so že popred utikovali svoje nosove vmes vsled tega, ker je imelo strokovno društvo nekoliko besede pri tem. Pa jim zato ni bilo po volji ter so zmerom govorili to ni nič, to je pre malo, več mora dobiti. In res pregovor pravi: »svetnik ne pride ob nič«, tako tudi tukaj. Omenjeni svetovalci so potem mater pripravili do tega, da so delali prošnjo še za četrtega otroka in prošnja je bila rešena 5. oktobra 1905. Pripomogli so pa tako-le: Po prvi prošnji so dobili mati 8 K 45 v. in trije otroci po 6 K 35 vin., vse skupaj torej 27 K 50 vin. na mesec. Po drugi prošnji dobi mati 6 K 86 v., in štirje otroci po 5 K 16 vin., to pa znaša skupaj zopet 27 K 50 vin. na mesec. Tako brihtni so bili ti svetovalci, ker niso vedeli, kaj določa zakon. Zakon je pa krivičen in slep in ne vidi uboge vdove in štirih sirot in krivičen in slep je zato, ker je narejen tako, kakor so ga hoteli imeti kapitalisti, naj potem tudi revež delavec trpi in strada.

Iz Mirna (Goriško). Poročal sem vam

izpod rok. Nedelja popoldne je in lep dan — kajti pomlad je prišla v deželo — in ona gre s Francetom vun. Voziček pelja, lep voziček z zelenimi, svetlimi zavesami in notri se smeja bel otroški obraz, ves neumen in srečen, in dvoje velikih črnih oči se smeje v vozičku, da človeku postane mehko pri srcu, če jih pogleda. Tako gre Tina in France gre ž njo, belo srajco ima in lepo kravato in skoro popolnoma novo črno obleko. Srečujejo jih ljudje in marsikateri obraz se naskrivnem ozre v voziček, marsikatera glava se pa tudi očitno nagne nadenj in potem pogledajo vedno zavistne oči Tino:

»Srečna mati!»

Prišli so v gostilno in so sedli k mizi, da se je zopet ozrlo mnogo zavistnih oči vanje. Potem sede zunaj in diha jo pomladni topli zrak in zelo jim je prijetno. Takrat prinese veter svež pomladni list in lep mlad cvet in ga vrže na voziček — Bog vedi, od kod ga je ukradel? Pomladni list in mladi cvet padeta na voziček in izza zastora seže okrogla bela otroška roka, tako negotovo in omahovaje, in prinese pomladni list in cvet. Navedo se zasmejejo črne velike oči

zadnjič, kako so naši krvosesi-bogatinci v bivši podružnici gospodarili. Danes moram zopet poročati, kako neumni lumpi so naši bogataši. V papirjih bivše podružnice, katero so ti naši bogataši vodili, najdemo kopiran prepis pisma do društvenega zdravnika, ki slove:

10./I. 1901.

»Vaše blagorodje!

Ker je konec leta, prosim Vas, da blagovolite poslati račun, koliko Vam dolgujemo do konca leta 1900 in to nujno, ker istega rabimo za sklenitev letnega računa. Kakor razvidno, stojimo jako slabo. Danes so nam došli računi od treh lekarn v skupnem znesku 320 kron in sedaj nam ostajajo še dve lekarni, od katerih ne vemo računa.

Iz tega je razvidno, da so velikanski stroški in mnogo bolnikov. Tako vidim, da ne bomo mogli iti naprej, ako gremo tako dalje, mora društvo propasti in ves naš trud je zastoj.

Še enkrat se obračam do Vas (torej se je to že godilo večkrat) in prosim, kar sem Vam že tolikokrat na srce (!?) polagal, da v drugem zmislu ravnate z bolniki. Edino Vi, na Vas je ležeče, da zmorete rešiti društvo.

Z upanjem, da bode od danes naprej bolj strogo z bolniki ravnali na korist društva, drugače smo prisiljeni storiti druge korake, ker vendar društvo ne pustimo propasti.

Velespoštovanjem

Predsednik: And. Jakil.

Vidi se iz tega pisma, kako skrbé liberalni grabeži za delavca. Ali mislite, da je društvo res bilo v tako slabem stanju, kakor to pismo pravi? Kaj še! Društvo je v tem letu (t. j. 1900) imelo še 405 kron 56 vinarjev čistega dobička, in zdravila vseh pet lekarn so stale le 255 K 63¹/₂ v., in ne samo iz treh lekarn 320 K, kakor se je g. Jakil zlagal. Tako torej naj se delavca zatira, strogo naj ravna zdravnik z bolniki, na meh naj jih odere. Ali misli g. Jakil, da so delavci psi (?) in zdravnik konjedec, ki naj te pse davi? Zdravnik je zato, da delavce zdravi, strogo naj se ravna s tatovi in ubijalci, ne pa s poštenimi delavci. Delavci, sedaj imate svoje društvo, kjer se pošteno dela, pristopite vsi k temu društvu in če se vam bo kdo vsiljeval za voditelja od teh, ki niso iz delavskega stanu, pljunite mu v zobe in recite: »Ne potrebujemo vas »šintarjev«, svoja društva znamo sami voditi.«

Iz Mirna na Goriškem. V nedeljo, dné 27. maja sklican je bil neki shod v občinski pisarni. Sklicatelji so bili menda neki županski komendijanti. Radovedni, kaj bo, smo se podali tudi mi, da se tega shoda udeležimo, a ko so nas zagledali, so pogledali, če je prišla že občinska straža in ko so videli, da je še ni, so hitro poslali po

izza zelenega zastora, France se zadovoljno nasmeje in Tina vstane, se skloni nad vozičkom in trikrat poljubi okroglo roko, ki drži lepi cvet — vsi obrabi okoli pa se nasmehnejo iz zavisti...

O lepe pomladne sreče!

Tako sloni Tina ob Francetu, vse oči v dvorani žare in vsi obrabi so zardeli in vsa prsa diha jo počasi in težko, po dvorani plavajo skrivnostni glasovi in se mešajo z opojnim vonjem svilene obleke in visokih frizur ter z mehko toploto prvih pomladnih dni. A Tina ne sliši vsega tega, ampak samo vidi lepo življenje teh ljudi in natanko razločuje svojo bodočo srečo...

Končan je bil koncert in ljudje so vstajali. Tudi Tina je vstala in šla in lepe misli je niso zapustile po celi poti do doma.

Doma pa je bilo drugače. Prišla je v majhno, temno kuhinjo, ki je v njej gorela umazana luč celi dan, in mati je sedela pri peči in jokala. Terjali so jo za stanovanje, a ona nima. Ko je pa zagledala od sreče zardeli obraz Tinin, jo je obšla jeza in zavist, in rada bi ji rekla nekaj hudobnega in žaljivega, da bi zbežalo veselje kakor plaha golobica iz njenega srca.

njo. Ko se je imel shod začeti, smo hoteli stopiti tudi mi notri, ali glej, straža nam zastavi pot rekoč, da ima od županstva (ali župana) zapoved, da nas ne pusti notri. Prišel je tudi g. »Tinko« iz stare oduške rodovine in kričal: »Ne boste več delavci ukazovali, ne, ampak mi.« Lepo je bilo videti tega »ihtovca« ali žalostno pa nekatere nezavedne delavce, ki so s klobukom v roki trepetajoč pred njim stopali v ta sveti kraj zborovanja. Kljub stražam se je vendar posrečilo našemu vrlemu predsedniku »Strojarske organizacije« priti na ta 25 oseb (nezavednih delavcev) broječi shodek, in tako smo izvedeli zakaj se gre. Shod je bil sklican, da se ustanovi še eno »Podporno društvo«, da bo našemu konkurencu delalo. Oglasil se je k besedi tudi naš tovariš Cotič in povedal tako-le: »Delavci imamo že svoje društvo in ne potrebujemo drugega. Če pa hočete vi gospodarji imeti tudi svoje »Podporno društvo«, le ustanovite si je zase. Ni potreba, da zato delavce vabite. Izkazali ste se, da niste zmožni delavskih društev voditi. Imeli smo že društvo, katero ste vi vodili ali propadlo je po vaši neumnosti, zato niste vredni več zaupanja. G. župan, ki je zborovanje vodil, je našemu tovarišu, ko je hotel naprej govoriti, vzel besedo. Nato je hotel naš Urbančič nekaj našemu tovarišu ugovarjati, ali za vsako izusteno besedo je dobil primerno lekcijo. Volili so še odbor za novo društvo, v kateri so ne da bi za to navzoče povprašali, kar imenovali same bogataše. Tako se je tedaj vršil ta škandalozni shod. Ljudstvo je zidalo »občinski dom«, zdaj pa bogataši v varstvu sabelj v njem zborujejo. No, veseli nas, da mi tega ne potrebujemo. Mi imamo čisto vest in zato sklicujemo svoje shode javno in ne potrebujemo niti varstva sabelj niti občinskih zidov. Povablamo pa to gnjilo oduško gospodo, da drugič pride na naše shode in tam prosi besede. Mi pustimo radi govoriti, posebno pa tako »nobel« gospodo, samo regimenta vojakov ni potreba zato s seboj pripeljati, zgodilo se vam ne bo nič žalega, le resnico katera v ušesa bóde, to boste morali poslušati, torej pogum in pridite!

Linc. Kršč. zveza tobačnih delavcev avstrijskih. Krajevna zveza v Lincu. Ob velikanski udeležbi se je 27. maja ustanovila krajevna zveza v Lincu. Prerokovali so sicer nekateri rudečkarji in njih tovaršice, da nam zbijejo shod, toda zbal so se, da jih niti na shod ni bilo. A nobene solze nismo potočili za rudečimi osrečevalci sveta. Izvolili smo z velikim navdušenjem odbor, po volitvi je pa govoril g. Spalovsky o potrebi kršč. strokovne organizacije in o ciljnih kršč. zveze tobačnih delavcev in delavk. Pozival nas je k slogi in neumorni agitaciji, da bo krajevna zveza v kratkem imela vse tobačno delavstvo v

»Dober večer!« je rekla Tina in stopila v sobo, kjer je dišalo zoprn in dušeče kakor po starem, umazanem perilu. Stopila je v sobo in se začela razpravljati. Za njo je prišla mati in jela razmetavati posteljo in veliko hudobnosti je bilo takrat v njenem srcu, kajti beda in skrb nam ne porajata navadno blagih občutkov.

»Doma čepim in skrb me ubija, stanovanje ni plačano, ta se pa vlačí okrog in zapravlja denar, bogve s kom...« Jezno je vrgla staro in umazano vzglavje ob tla in ni pogledala Tine.

Tina je molčala, a radosti in lepega upanja ni bilo več v njenem srcu.

»Vlačuga!« Izgovorila je grdo besedo poltiho in takoj jo je bilo sram, da je odšla v kuhinjo in jezna zaloputnila vrata za seboj.

Tini je padla lepa, nova bluza iz rok in se zelo omazala na umazanih tleh. Tina pa je omahnila napol razpravljena na posteljo in zaihtela: v tistem trenutku je namreč zapazila svoje resnično življenje.

O velika umetnost, kolnejo te naša srca! Kajti lepa si ljudem, ki jim je veselje edino opravilo in radost edini posel. Nam pa si v nesrečo, ker nam kažeš življenje, ki ga ni za nas!

svoji sredi. Potem sta pa v navdušenih besedah g. Reichsteter in Mara priporočala agitacijo za kršč. časopisje. Shod je bil zaključen z nepopisnim veseljem, poživilo nas je pa posebno precejšnje število na novo pristopnih članov.

Sv. Štefan na Gratkornu. Na binkoštno nedeljo se je vršila pri nas prav lepa slavnost. Praznovali smo namreč 50-letnico, kar služi naš mojster Franc Fauland v naši papirnici. Ob enem so pa bili tudi odlikovani s častno svetinjo ognjegasci tvorniške požarne brambе Jožef Pözl, Andrej Müller, Anton Doborgassy in Jakob Podpresnik. Na Binkoštno nedeljo je bil že Sv. Štefan okinčan. Zvečer je pa bila razsvetljava in ob 9. uri zvečer bakljada z godbo, ki se je je udeležilo nad 1500 oseb. Pred Faulandovim stanovanjem se je vstavil izprevod. Ravnatelj g. Tittel se je podal v slavljenčevo stanovanje, kjer mu je čestital. Pod oknom je pa pel moški pevski zbor. Ginjen se je zahvaljeval veteran na bojišču dela Fauland. Na Binkoštno nedeljo so nam pa oznanjali topiči s strelji, da je napočil pravi slavnostni dan. Po ulicah so igrale vojaške godbe in ob 8. uri smo odkorakali izpred tvorniške restavracije v cerkev. Slavnostni cerkveni govor je govoril naš slovenski rojak p. Benedikt Vidar. Sledila je nato slovesna služba božja. Po sv. maši smo pa odkorakali v slavnostnem izprevodu na slavnostni prostor pod milim nebom za tvorniško restavracijo, ki je bil lepo okrašen. Zbralo se je mnogo boljšega občinstva, izmed katerih naj omenim vevškemu delavstvu priljubljenega g. nadravnatelja Tittelna, našega rojaka p. Vidar. Zastopan je bil tudi občinski zastopnik g. grof Attems stotniku tvorniške požarne brambе Wiegantu svetinje za odlikovane gasilce. Nato je v imenu upravnega sveta družbe Leykam nagovoril prokurist g. Kenedi zbrano množico. Priznaval je zasluge Faulandove, ga stavil kot izgled drugim delavcem in želel, naj bi še mnogo let vršil svojo službo, ki jo izvršuje že pol stoletja. Tudi ognjegasce je pohvalil in izjavil željo, naj bi vladalo trajno sporazumljenje med centralo in delavstvom. G. nadravnatelj Tittel je tudi slavil slavljenca Faulanda in počeščene ognjegasce. V imenu uradništva je dal gosp. nadravnatelj Tittel slavljencu kaseto s srebrnim omizjem, prokurist Kenedi v imenu centrale zlato uro z verižico, g. Erben lep kozarec v imenu nadzorovalnega osebja, delavka Oswald je pa slavila dobro slavljenčevo srce in mu podala velik šopek. Stari mož se je ginjen do solz zahvaljeval. Stotnik tvorniške požarne brambе se je zahvalil udeležencem slavnosti. Gospod nadravnatelj Tittel je nato dal vsakemu izmed štirih odlikovanih gasilcev hranilno knjižico z znatno denarno vsoto. Popoldne se je še vršil velik slavnostni izprevod.

Trbovlje. Dolgo že niste nič izvedeli iz naših Trbovelj, saj nismo imeli časa, ker je bila volitev za državnozbornskega poslanca. Pa saj so v tem času drugi časopisi dosti prinašali, zatorej vam nekoliko dan volitve opišemo, to vam je bil pravi svetek pri nas. Namreč agitiralo se je na tri strani, in sicer: so se potegovali nekateri za gospoda dr. Korošca iz Maribora, Nemci, nemškutarji in socialni demokratje so hoteli po vsi sili Wratschkota (Bračkota) imeti, ker je hud nemškutar in veleposestnik v Gornji Radgoni, in se govori, da je že precej kmetov na boben spravil. Podporno društvo iz Trbovelj in Hrastnika je bilo pa za znanega in priljubljenega Ivana Rebeka, ključavničarja iz Celja, kateri ne živi od kapitala, ampak se še dandanes trudi s svojimi rokami, da preživi sebe in svojo družino. On je znan kot čvrsti govornik, po celem celjskem okraju in po širokem se je že boril za slovenski narod in delavce. Zakaj naj bi kmet in delavec ne volila takega moža za državnega poslanca, saj ima v V. skupini delavec svojega zastopnika za voliti, in sicer iz svoje sredine. Žalibog, da delavcu vse nasprotuje. Tukaj v tem listu sicer ne bomo nasprotnost in sovraštva imenovali, samo to omenimo, da nas sedaj po volitvah neki

može za nevernike smatrajo, ker smo delavca obrtnika Ivana Rebeka volili. Vendar to ni resnično. Naš Rebek je pa vendar pri nas največje število glasov dobil; ako bi se pri zaupnem shodu v Celju Ivan Rebek bil za kandidata postavil, bi bil on najmanj 30.000 glasov dobil. Mi sicer ne jemljemo nobenemu pravice, vendar delavskih pravic si pač tudi ne pustimo jemati. Bili smo za Rebeka, ker dr. Korošca osebno ne poznamo in ni še nikdar govoril med nami. Sploh pa zakaj ne bi ravno delavci volili kogar hočejo in o katerem sodijo, da se bo potegoval za njihove pravice. Saj V. kurija je menda le delavska kurija. Na dan volitve se je tudi naš znani Karlček iz Ptuj pripeljal, ker je Štajerčev pristaš, se je seve tudi trudil za Vračkota, Bračkota in Wratschkota in kaka imena že ta nemškutar vse ima. Pri tej volitvi se je pa Karlček močno varal. V gostilni, kjer je bila volitev, bilo je mnogo ljudstva, in v kratkem se je začel prepir, ker je pa Karlček imel nekaj rdečkarjev pri sebi, se je popolnoma varnega čutil. Tudi lepa Štefka je prišla k njemu pa jo je kmalu popihala, ker pa le miru ni bilo, je bil gospod gostilničar primoran, da je ukazal Karlčku, naj on gostilno zapusti in se nima več prikazati, na kar se pa ta fantek ni veliko oziral. Ljudstvo je bilo čez dalje bolj razburjeno, in prišel je ta naš gost tudi z redarjem Uršičem v neko dotiko, na kar je pa mogel naravnost marširati v lukno in je tam prenočil. Seve postelja ni bila ravno prijetna, pač pa za en večer je bilo že dobro. Mislili so ga dati na občino, pa ker je obljubil, da se v Trbovlje ne bo več prikazal, so ga izpustili in res ga ni nobeden več videl. Adijo Karlček.

Krvoses kapitalizem.

Stavka kolarskih pomočnikov v Zagrebu. Pred dobrim tednom so stopili kolarski pomočniki v Zagrebu v stavko. Ako pomislimo, da zasluži pomočnik, ki se je učil obrti par let po 3 gld. na teden in nobenega določenega delavnega časa, in dasiravno ima hrano in stanovanje pri mojstru, je pač umevno, zakaj so prijeli za najhujše orožje. Videli so, da tako ne more naprej. Imeli so shod, na katerem so si sestavili sledeči tarif, ki so ga predložili mojstrom. **Deveturno delo, minimalno plačo 3 K 20 v. na dan, čezurno delo naj se plačuje po 50 vinarjev na uro, popolni nedeljski počitek, ureditev števila vajencev in sicer na vsaka dva pomočnika po en vajenec.** Te svoje zahteve, ki kažejo, da pomočniki umevajo strokovno svojo izobrazbo in ki so dokaz združevalne socialne izobrazbe, ki stremi po natančnem delavskem plačilnem tarifu, so predložili mojstrom v potrjenje. Mojstri pa so te zahteve odklonili, vsled česar so bili pomočniki prisiljeni stopiti v stavko. Ker pa mojstri kljub stavki niso hoteli pričeti s pogajanjí, izdali so delavci letake, v katerih pozivajo občinstvo na bojkot mojstrov, posebno pa še tistih, ki vzdržujejo stavkolomce, katerih sicer ni mnogo. Izdali so pa tudi oklic na drugo delavstvo, v katerem prosijo pomoči. Tudi mi pozivamo vse naše somišljenike in društva, da se spomnijo naših trpečih bratov, ki nam niso bratje samo po delavni roki, ampak tudi po krvi in rodu. Vsak dar bomo hvaležno sprejeli in tudi vestno zabeležili ime in dar darovalca v našem listu. Na pomoč tedaj vsi, ki čutite z delavstvom ali pa delate z lastno žuljavo roko, da tako pripomoremo trpečim delavskim bratom do zmage in poštene ureditve plačilnega kakor tudi delavnega tarifa.

Izvrševalni odbor ljubljanskega krščanskega socialnega delavstva.

Tržič. Junaštva zamazanega barbara v Gassnerjevi predilnici. O našem zamazanem barbaru moram zopet sporočiti več velezanimivih stvari. Mož je namreč izgubil hlače. Zdaj mu pa vendar ne bo več treba delati možu brezhlachniku. No, pa saj tako nič ne zna. Kar in kadar je kaj popravljaj, je vse naredil tako, da so morali popravljati za njim

drugi mojstri. Pretekli teden je rekel, da smo delavke neumne. No, tako je dandanes. Človek mora delati kakor črna živina, potem je pa lahko neumen. Me delavke smo od dela neumne, naš ta črni barbar pa od šnopsa in vina. Zadnjega maja je dobil svojo plačo. Dne 2. junija je pa bil tako v rožicah, da ga je kar zanašalo. Kakor vsak pijanec, trdil je seveda tudi naš preljudi barbar, da je bolan in je poslal neko delavko po zdravila — za pijance. Dopoldne je hodil šest ur po tvornici, popoldne je pa šel spat. Te dni je pa hodil naš slavni barbar po tržiški tvornici v vsej svoji mogočnosti. A odpele so se mu hlače in jih je izgubil. Delavke smo se pohujševale. Ali nima toliko, da bi si kupil jermen? Naj mu li ga kupimo me delavke. Gospod Gassner in Vi gospod Glanzmann, koliko časa hočete še trpeti to pohujšanje? Delavke smo pripravljene, da nabiramo za jermen našemu barbaru, da si kupi jermen, ki mu bo držal hlače, da mu jih ne bo treba z rokama! Pripomore li še kaj tvornica za nabavo jermena?

Nova tovarniška godba v predilnici, ali bolje rečem delavska godba, ker jo morajo delavci plačevati in tudi učiti zraven, zato pa smemo po pravici godbo imenovati delavsko ne pa tovarniško. Delavci so pa nekateri še tako brezpametni, da pravijo, gospodje so jo kupili, seve, gotovo pa le za naše žulje. Ako bi jo pa morali sami kupiti, bi jo gotovo ne bilo. Godba za tak trg, kot je Tržič, je res potrebna, ali to naj bi gg. tovarnarji sami vzdrževali, ne pa, ker mora biti delavec povsod plačnik, Vidi se, da brez delavca ne stori ničesar. Govori se tudi, da bodo tudi vsakega delavca, ki stanuje v trgu, z godbo pokopali, ko umrje. Seveda, po delavce pa, ki stanujejo izven trga, naj pride h . . . in jim ni treba godbe, da le plačamo, ako bomo pa plačevali, bomo tudi govorili, plačuj in molči, to ne gre.

Blagajna, ki je časti in hvale vredna, je predilniška podporna blagajna v Tržiču. Tukaj si delavec in delavka lahko opomore. Za slučaj boleznih plačevati mora delavka na 14 dni 20 vin., delavec nekaj več, podporo pa dobi, kakor je sedanjí odbor sklenil, šele čez štiri tedne, ko je bolan ali bolana. Umevno je, da delavec naj umira tačas gladu doma in ko enkrat umrje, takrat se mu bo dala podpora iz te lepe blagajne. Potem boste zatiranemu delavstvu delili podporo, ko jih bo krila zemlja! Delavci in delavke! Proč od take blagajne, v katero morate samo plačevati, drugo je pa izkušnemu odboru na razpolago.

Pametni tovarnarji so pri nas, ker zahtevajo od delavk, da morajo še stroje same kupovati. Ni dovoli, da se mu žrtvuje vse svoje moči, ne, ampak mora si kupiti sama stroj, pri katerem znoji celo, da si zasluži skromni živež in ko se izrabi stroj in ž njim tudi delavka, potem pa idi kamor ti drago. — Drugi morajo zopet kupovati mazila, t. j. sveče, s katerimi mažejo stroje, da se jim preja ne trga, kar bi moral tovarnar brezplačno dati; vse zahtevajo od delavcev, ker ti lahko plačujejo, hočejo ali nočejo, jim pa odtegnejo od zaslužka. Kmalu jim bodo morali delavci s svojimi žulji sezidati še tovarne in kjer bo ta stala, se bo delavcem odtegovalo, da se izplača. Ali se sme tako početje še dalje trpeti? Ne! Ako pa zahtevaš svojih pravic, vržejo te na cesto ti delavski prijatelji!

Z lastnimi močmi.

Ljubljana. — Pozor konsumarji! I. ljubljansko delavsko konsumno društvo v Ljubljani, obhajalo bo god svojega patrona sv. Antona Padovanskega v nedeljo, dne 10. t. m. na Rožniku. Ob pol 8. uri zjutraj bo daroval na Rožniku preč. gosp. dr. Krek sv. mašo in imel kratek govor. Po maši šli bodo nekateri na Čonžkov vrt. K prav obilni udeležbi vabijo se vsi člani, prijatelji in Tončki.

Društvo »Abstinent« v Ljubljani vabi k zabavnemu večeru, katerega priredi v nedeljo, dne 10. junija, ob pol 8. uri zvečer v

prostorih »Rokodelskega doma«, Komenškega ulice števil. 12. Spored: Govora, govorita gg. Anton Medved in dr. Jan. Ev. Krek. Deklamaciji, solo-petje s spremljevanjem glasovira in igra z abstinenco tendenco: Pot do sreče. Dvodejanska slika iz življenja rodbine pijanca. K obilni udeležbi vabi odbor društva »Abstinent«. Cene prostorom: Sedeži I. vrste po 1 K, sedeži II. vrste po 60 vin., stojišča po 30 vin.

Jesenice. Predavanje bo v nedeljo, dne 10. junija 1906 ob 4. popoldne v prostorih »Strokovnega društva« pri Jelencu. K obilni udeležbi vabi odbor.

Tržič. Občni zbor »Strokovnega društva čevljarjev in predilničarjev« v Tržiču se vrši dne 17. junija 1906 ob pol 9. uri dopoldne v prostorih g. H. Dobrina v društvenih prostorih s sledečim sporedom: 1. Pozdrav in poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev novega odbora in računskih preglednikov. 5. Imenovanje podpornih članov. 6. Slučajnosti. — Ker je ta občni zbor prvi in velevažnega pomena, zato naj noben član ne ostane doma. Vsi delavci in delavke se ga udeležite. Kdor ima kak predlog za staviti na tem zboru, naj ga blagovoli vsaj osem dni preje naznaniti odboru. Na tem zboru bo tudi posvetovanje glede »Stavbenega društva«, o potrebnem zidanju delavskih hišic. Delavci! Občina naša spi in ne stori za delavca glede stanovanj ničesar, kar smo že enkrat omenjali. Zato se združite in pomagajmo si sami, ker drugače bo prišlo do tega, da bodo morali delavci in živina skupaj stanovati, kar se že žali Bog skoro godi.

Idrija. Promet »Kršč. gosp. društva« v mesecu maju: Prejemki: Vplačani deleži 40 K, pristopnine 2 K, prejemki za blago 9258 K 23 vin., skupaj 9300 K 23 vin. Izdatki: Izdatki za blago 7497 K, voznina 404 K 74 vin., užitnina 198 K 21 vin., inven-

tar premični 1 K 60 vin., upravni stroški 206 K 56 vin., v ljudsko hranilnico v Idriji vloženo 1000 K, razno 5 K 60 vin., skupaj 9313 K 71 vin. Toraj promet 18.613 K 94 vinarjev. — Odkar izhaja list »Naša Moč« strašno pečejo »Naprej« posebno dopisi iz Idrije ter vedno vpije, kako laže »Naša Moč«, a laži ne more dokazati niti besedice ne. — O neki imenitni poroki se govori po Idriji, koliko bode resnice, hočemo še poročati.

Pogrebna bratovščina sv. Jožefa v Ljubljani sklicuje

izvanredni občni zbor

na dan 10. junija 1906 ob 4. uri popoldne

ki se vrši

v prostorih **Slov. kršč. socialne zveze v Ljubljani**, hotel „UNION“, vhod v Frančiškanskih ulicah,

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo in sklepanje o premestitvi uradnih in upravnih prostorov.
4. Volitev novega odbora.
5. Raznoterosti.

Odbor.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpriprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar

krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

8 52—12

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!